مستندات قرآنی محتوای دعای ندبه ـ حمید سلیم گندمی
علمی ـ ترویجی
فصلنامه تخصّصی مطالعات قرآن و حدیث **سفینه**
سال هفدهم، شماره ۶۵ «ویژه قرآن و حدیث»، زمستان ۱۳۹۸، ص ۶۵-۸۹

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

مستندات قرآنی محتوای دعای ندبه

حمید سلیم گندمی*

چکیده: این مقاله به توضیحات کلی در بارهٔ آیین‌های عبادی روز جمعه به ویژه دعای ندبه پرداخته، ده‌ها کتاب و مقاله و پایان‌نامه در بارهٔ دعای ندبه شناسانده، و ۱۰۴ آیه را که با محتوای دعای ندبه ارتباط دارند، بر اساس کتاب توثیق دعاء الندبة فهرست کرده است.

کلیدواژه‌ها: دعای ندبه؛ روز جمعه؛ منابع مربوط به دعای نوبه؛ توثیق دعاء الندبة (کتاب)؛ آیات مرتبط با دعای ندبه.

*. عضو هیئت علمی سازمان اسناد و کتابخانه ملّی جمهوری اسلامی ایران، دانشجوی دوره دکتری دانشگاه آزاد، واحد تهران شمال hsalimgandomi@yahoo.com

مقدمه

دعا در فرهنگ بلند پایه شیعی، آمیزه‌ای از حکمت استوار الهی، عاطفه عمیق انسانی، عبودیت مخلصانه راستین، ژرف‌نگری در درون، آیین زندگی در دنیا و نگاهی درست به روز بازپسین است. عناصر این درون‌مایه چنان با تار و پود ولایت اهل بیت علیهم‌السلام به هم می‌آمیزد و تفکیک آنها از هم کاری دشوار بلکه محال است.[۱]

دعای ندبه از ادعیه معروف و مشهور است که ویژگی کلی دعاهای شیعی را در حدی بالا دارد و در ایام و اوقات خاصی فضیلت خواندن آن بسیار سفارش شده است. روزهای جمعه و اعیاد غدیر و فطر و قربان خواندن این دعا توصیه شده است

علامه مجلسی در کتاب زاد المعاد با سند معتبر از امام صادق علیه‌السلام روایت می‌کند: خواندن دعای ندبه در اعیاد چهارگانه یعنی روز جمعه، عید فطر، عید قربان و عید غدیر مستحب است.[۲]

این دعای شریف را محدث نوری در تحیة الزائر از کتاب مصباح الزائر سید بن طاووس و از کتاب مزار محمدبن مشهدی با همان سند علامه مجلسی روایت کرده و اضافه نموده که خواندن آن در شب جمعه مستحب است همانگونه که در اعیاد اربعه استحباب دارد.[۳]

در فرهنگ دینی روزهای هفته متعلق به حضرات معصومین علیهم‌السلام و به نام آنها مزین شده است و زیارات و ادعیه خاص هر یک از معصومین علیهم‌السلام در روزهای معین شده به نام آن بزرگواران سفارش شده است. در این میان، روز جمعه به

۱. طالعی، عبدالحسین. درس‌هایی از دعای ندبه، ص۴.
۲. زاد المعاد۴۹۱ به نقل مجتهدی، سید مرتضی. صحیفه مهدیه ص ۲۴۱.
۳. مجتهدی، صحیفه مهدیه، ص ۲۴۱ به نقل مکیال المکارم۲/ ۹۳.

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

حضرت مهدی نسبت داده شده است.[1]

دعای ندبه در یک نگاه کلی زمزمه انتظار آن امامِ همام است که خدای عزیز حکیم، گشایش امور تمام نیکان و پاکان و انبیاء و اوصیاء را به دست گره‌گشای او سپرده است.

صدرالاسلام همدانی در کتاب تکالیف الانام می‌گوید: از خواص دعای ندبه این است که هرگاه در جایی با حضور قلب و اخلاص تمام و توجه به مضامین عالی آن خوانده شود، عنایت و توجه امام زمان علیه السلام را به آن مکان جلب می‌کند بلکه باعث حضور حضرتش در آنجا می‌گردد، چنان که در بعضی جاها اتفاق افتاده است.[2]

این نوشتار در سه بخش تنظیم شده است: بخش اول به اهمیت اجتماع و گرد هم آمدن در صبح جمعه پرداخته شده و به برخی روایات در فضیلت روز جمعه اشاره شده است.

بخش دوم اشاراتی به اهتمام و توجه عالمان و بزرگان به خواندن دعای ندبه شده. برخی از اسناد مربوط به این اهتمام بیان شده و دعای ندبه به لحاظ سند بررسی شده است.

بخش سوم این مقاله که بخش اصلی مقاله است با استناد به کتاب «دعاءالندبة و توثیقه من الکتاب و السنة» تحقیق و نشر مؤسسة الامام الهادی علیه السلام، با نگاهی کلی به مفاهیم و محتوای دعای ندبه، مستندات قرآنی دعای ندبه را طی یک جدول گزارش می‌دهد.

---

۱. صحیفه مهدیه، تألیف سید مرتضی مجتهدی سیستانی؛ ترجمه مؤسسه اسلامی ترجمه.- نشر الماس ۱۳۸۶، چاپ نهم ص ۲۳۸-۲۳۹.

۲. همدانی، صدر الاسلام. تکالیف الانام فی غیبة الامام ۱۹۷.

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

۱. اجتماعات روز جمعه

صرف نظر از هرگونه بحث و بررسی در بارهٔ دعای ندبه، موضوع اجتماع شیعیان و محبان اهل بیت علیهم‌السلام در روزهای جمعه و در اعیاد بزرگ بسیار حائز اهمیت و با شکوه و پرعظمت است.

۱-۱. برکات اجتماعات جمعه

در اجتماعات جمعه همراه با دعای ندبه و عرض ارادت به ساحت مقدس حضرت مهدی عجل‌الله تعالی فرجه الشریف، فعالیت‌ها و خدمات فرهنگی متنوعی انجام می‌شود که به اجمال به برخی از برکات و آثار مثبت اجتماع صبح جمعه اشاره می‌شود:

۱-۱-۱. فضای معنوی: اغلب این اجتماعات جمعه در مساجد و در مکان‌های مقدس دینی برگزار می‌شود و دوستداران حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف صبح جمعه را با یاد حضرتش، با حال و هوای معنوی و نشاط روحی خاصی آغاز می‌کنند.

برخی از این نشست‌های معنوی در منازل نیز برگزار می‌شود که باز هم نتایج معنوی و آثار مثبت رفتاری و اخلاقی به همراه دارد. محدث نوری تأکید می‌کند که دعا و زیارت، آداب مخصوص به خود را دارد که اگر به خوبی مراعات شود و همراه با نیت پاک و خلوص دل باشد، نتایج و برکات اخلاقی و رفتاری بسیاری خواهد داشت.[۱]

۱-۱-۲. امیدآفرینی و آینده نگری: مفاهیم و محتوای ارزشمند دعای ندبه همه امید بخش است؛ مانند: حمد و ثنای الهی، مروری بر وقایع و تاریخ اسلام، مصائب اهل

۱. آداب زیارت: منتخب تحیة الزائر/ محدث نوری؛ تصحیح و تحقیق محمدحسین صفاخواه، عبدالحسین طالعی،- تهران: ابرون، ۱۳۷۸.

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

بیت علیهم‌السلام با تأکید بر مصیبت جانگداز کربلا، ترسیم برخی ویژگی‌های دلنشین و عدالت محوری دوره ظهور، پرورش امید به آینده با نگاهی مثبت در دل وجان مؤمنان ایستادگی در مقابل بی‌عدالتی‌ها و سختی‌ها و ناملایمات روزگار، تلاش مستمرّ با اطمینان و اعتماد به آینده‌ای روشن.

۳-۱-۱. گسترش فضائل اخلاقی و رفتار نیک:

از نشانه‌های قبولی زیارت و دعا، توبه و استغفار، تغییر اخلاق و تمایل قلبی به رفتار و خلق و خوی نیکو است.

محدث نوری ضمن بیان آداب زیارت، می‌نویسد:

«بهتر کردن حال و کردار و گفتار خود را بعد از فراغ از زیارت از آنچه دارا بود از آنها پیش از زیارت. چنانچه شهید اول و مجلسی[۱] و غیر ایشان ذکر نمودند و فرمودند: "در حرم مطهر توبه کند و عزم نماید بر ترک". نوری می‌افزاید: این مطلب اگرچه از آداب شمرده شده و لکن بهتر آنکه از علامات و دلالات قبولی زیارات محسوب دارند، چنانکه در سایر عبادات مرغوبه مثل نماز و روزه و حج چنین است.[۲] چه اگر زائر زیارتش قبول نشود گناهانش آمرزیده نشود و چون آمرزیده و بی‌گناه شد البته اطوار و افعالش تغییر کند.»[۳]

در باب ادعیه نیز یکی از آثار و برکات ادعیه حرکت به سمت خلق و خوی نیک است. در همه جوامع، هزینه‌های بسیار زیادی انجام می‌شود تا جامعه نسبت به ارزش‌های اخلاقی و انسانی علاقه‌مند و پایبند شود. حضور در جلسات دعای ندبه

۱. الدروس الشرعیة/ شهید اول، ۲۴/۲: و تاسعها: احضار القلب فی جمیع احواله مهما استطاع و التوبه من الذنب و الاستغفار و الاقلاع..... و ثانی عشرها: ان یکون الزائر بعد الزیاره خیرا منه قبلها فانها تحطّ الاوزار اذا صادفت القبول.

۲. مستدرک الوسائل ۱۶۵/۱۰-۱۶۷ باب ۱۷.

۳. آداب زیارت: منتخب تحیة الزائر/ محدث نوری؛ تصحیح و تحقیق محمدحسین صفاخواه، عبدالحسین طالعی،- تهران: ابرون، ۱۳۷۸. ص۱۹۶-۱۹۵.

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

بستر لازم برای ایجاد فضای معنوی مطلوب و حرکت به سمت ارزش‌های والای اخلاقی و انسانی را مهیا می‌سازد.

۴-۱-۱. دانش افزایی: در بسیاری از این اجتماعات معنوی، با سخنرانی‌ها و گفتگوهای علمی، زمینه‌های دانش افزایی فراهم می‌آید.

۵-۱-۱. اطعام: سفره‌های عمومی زمینه‌ای است برای تقویت همبستگی اجتماعی و پیوندهای دوستانه با هم. همین بخش از مراسم، اگرچه به ظاهر پرداختن به امور خوردن و آشامیدن جسمی است اما با توجه به نیت‌های پاک فضای معنوی خاصی را ایجاد می‌کند.

۶-۱-۱. حل و فصل مشکلات: در بسیاری از این اجتماع‌ها، فضای همدردی و مشارکت در حل و فصل مشکلات اقتصادی و معیشتی و اجتماعی، ایجاد می‌شود و میزان مشارکت برای کمک به حل مشکلات اجتماعی/ اقتصادی به قدر قابل توجهی افزایش می‌یابد.

۷-۱-۱. مشارکت در امور خیریه: در برخی از این اجتماعات، اقدامات مفید در جهت امور خیریه صورت می‌گیرد.

۸-۱-۱. نکته مهم: شرط اساسی برای حصول این نتایج و برکات، مدیریت و برنامه‌ریزی مناسب در این اجتماع و گردهم‌آیی است. بدون این شرط، ممکن است آثار زیان بار و منفی از جمله اتلاف وقت، سرخوردگی، ناامیدی و... نیز پیش آید.

هدف از یادآوری و تأکید بر نتایج و برکات اجتماعات جمعه بررسی آن از نگاه علمی است، بدین معنا که این اجتماع هفتگی "فرصتی است بسیار مطلوب و مستمرکه با وجود فضای معنوی ایجاد شده به برکت محتوای دعای ندبه و شوق خدمتگزاری به محضر صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه الشریف، با برنامه‌ریزی و مدیریت می‌تواند بهره‌های فراوان برای فرد و جامعه داشته باشد."

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

به نظر نگارنده، جای آن دارد که این موضوع به عنوان پایان‌نامه دانشگاهی مطرح و از زوایای مختلف به آن پرداخته شود. تا نتایج و آثار این فرصت در سطح ملی و بین‌المللی به زبان علمی ارائه شود.

۱-۲. فضیلت روز جمعه در روایات

روز جمعه از مهمترین و با فضیلت‌ترین روزهای هفته بشمار می‌رود که متعلق و منتسب به صاحب عصر حضرت مهدی (عج) و به عنوان روز زیارتی ایشان است که البته در همین انتساب به حضرت مهدی (عج) نیز عنایت ویژه‌ای است که عارفان و مقربان حضرتش را بر آن عنایت، اشارتی است.

علامه امینی در فصل سوم کتاب «المقاصد العلیة فی المطالب السنیة» مطالبی در فضیلت روز جمعه با استناد به روایات بیان کرده که به خلاصهٔ مضمون برخی از این روایات همراه با منابع آنها اشاره می‌شود.[1]

روز جمعه روز جمع خلائق برای اخذ میثاق از همه پیامبران و مردم بر نبوت پیامبر خاتم حضرت محمد صلی الله علیه و آله و امام علی علیه السلام است و به همین جهت روز جمعه نامگذاری شده است. (امالی شیخ طوسی ص ۶۸۸ رقم ۱۴۶۱، بحار الانوار ۲۶ / ۳۰۹)

روز جمعه روز صلوات بر محمد و آل محمد صلی الله علیه و آله است و صلوات بر ایشان به نوعی در معنای تجدید عهد و میثاق و تعهد بر وفای به آن است. (معانی الاخبار ص ۱۱۵)

روز جمعه به عنوان سید ایام و روز شاهد است. که خداوند، از میان روزها برگزیده است. بهترین روزی که خورشید در آن طلوع می‌کند. در آن حسنات و سیئات مضاعف می‌شوند. هر آن کس که حرمت جمعه را کوچک شمارد و حق آن را ضایع گرداند، بر خدواند است که وی را در آتش جهنم قرار دهد مگر اینکه

۱. کتاب المقاصد العلیه فی المطالب السنیه، عبد الحسین امینی، تحقیق سید محمد طباطبائی یزدی. قم: دارالتفسیر، ۱۴۳۴ق. =۱۳۹۲، ص۱۸۴- ۱۸۸.

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

توبه کند.»

۲. اهتمام و توجه نویسندگان و دانشمندان به دعای ندبه

شماری از اهل نظر کتابها، رساله‌ها، مقاله‌ها و پایان نامه‌هایی در بارهٔ دعای ندبه نوشته‌اند؛ از جمله:

الف. پایان‌نامه:

بررسی مبانی قرآنی دعای "ندبه" / پژوهشگر مرضیه عامری، استاد راهنما منصور پهلوان، استاد مشاور احمدرضا غایی.- تهران۱۳۸۲ ح، ۲۴۸ ورق.

معارف نهفته در دعای ندبه و منابع آن / نگارش نجمه مودتی؛ استاد راهنما محمدمهدی مظاهری؛ استاد مشاور بابک فرزانه. (کارشناسی ارشد): علوم قرآن و حدیث. - تهران، ۱۳۸۷. ن، ۲۳۰ ورق. دانشگاه آزاد اسلامی. واحد تهران شمال. دانشکده الهیات و معارف اسلامی.

ب. کتاب‌ها (به ترتیب الفبای عنوان):

آوای جمعه در دعای ندبه همراه با ترجمه، شرح و تفسیر دعا/ جعفر رفیعی. اصفهان: بصائر، ۱۳۸۴. (۱۲۷ص.) اصفهان: یاران قائم، ۱۳۸۵. ۱۴۴ص.

امید منتظران مهدی عجل‌الله تعالی فرجه‌الشریف، دعای ندبه از دیدگاه معصومین علیهم‌السلام / مهدی مهدوی.- قم: دانش هوشیار، ۱۳۸۱. ۳۰۷ ص. جدول. واحد تحقیقاتی انتشارات عالمه. قم: عالمه، ۱۳۹۰. ۳۰۱ص.

انوار الولایة: مناقشة للشبهات المثارة حول دعاء الندبة/ الشیخ لطف الله الصافی. بیروت: دارالهادی للطباعة و النشر والتوزیع، م۱۹۹۸ =.ق۱۴۱۹ .= ۱۳۷۷. ۱۴۹ص.

این (شرح و تفسیر لمقاطع هامه من دعاء الندبه).../ مؤلف محمد الصادقی‌الطهرانی. قم: شکرانه، ۱۳۹۰. ۵۲ ص.

با دعای ندبه در پگاه جمعه: (نقد و بررسی اشکالات سندی و محتوایی دعای

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

ندبه) / علی‌اکبرمهدی‌پور.تهران: موعود عصر(عج)، ۱۳۸۷. ۱۹۲ ص. چاپ قبلی: نشر موعود عصر، ۱۳۸۰(۲۱۸ ص.).

برداشتی منظوم از دعای ندبه/ محمود رزاقی (ارم). تهران: خوشه پروین، ۱۳۸۹. ۴۱ص.

بررسی از دعای ندبه/ نویسنده علی‌احمد موسوی واعظ. ۲۴ص.

بررسی دعای ندبه / مؤلف علی‌اصغر رضوانی.- قم: مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۶. ۴۸ص. سلسله مباحث مهدویت. چاپ دوم: زمستان ۱۳۸۵. چاپ ششم: زمستان ۱۳۹۱.

بررسیهای علمی پیرامون دعاء ندبه/ بقلم لطف‌الله صافی گلپایگانی.- ۱۵۶ ص. عنوان روی جلد: فروغ ولایت در دعای ندبه.

به عشق مهدی(عج): شامل قصاید، غزلیات و رباعیات به ضمیمه منظومه دعای ندبه/ از محمد شائق قمی.- تهران: فواد، ۱۳۷۶. ۱۴۴ص. چاپ قبلی: رئوف، ۱۳۷۰ و ۱۳۷۲. چاپ دوم: ۱۳۷۸.

بیداد ستیزی: ترجمه منظوم دعای ندبه/ سید حشمت‌الله علوی. اصفهان: اقیانوس معرفت، ۱۳۹۵. ۹۶ ص.

ترجمه و شرح دعای ندبه با بیان نکات مهم صرفی نحوی و بلاغی/ مولف مرتضی بدخشان.- قم: نشر نجبا، ۱۳۷۹. [۲۲۴] ص.

ترنم ظهور/ مؤلف سیدمحمدباقر حسینی(حسینی اراکی)؛ با تقریض قربانعلی دری نجف‌آبادی. کرمانشاه: طاق بستان، ۱۳۹۷. ۱۸۲ص.

تفسیر و شرح دعای ندبه/ نوشته جعفر رفیعی. قم: یاران قائم علیه‌السلام، ۱۳۸۳. ۳۶۶ص. چاپ دوم:۱۳۸۶.

ثواب قرائت دعای ندبه/ عباس عزیزی. قم: صلاه، ۱۳۹۷. ۴۸ ص.

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

جمال حضور در آیینه غیبت: شرح و تفسیر دعای ندبه/ نگارش‌سیدحسین خادمیان نوش‌آبادی؛ گردآوری و تنظیم منصوره میرزاجانی، نجمه حسین خلیلی. تهران: سفیدسار: مرکز تحقیقات فرهنگی طاها، ۱۳۹۳. د، [۵۵۱] ص. ویرایش و تنظیم مجتبی ضیا سعیدی. [قم]: موسسه فرهنگی انتشاراتی مشهور،-۱۳۷۹. حال هجران: شرح فرازهایی از دعای ندبه./ به کوشش سیدمرتضی میرجعفری. قم: خرد آذین، ۱۳۸۹. ۲۱۶ ص.

حدیث آرزومندی (شرحی بر دعای ندبه)/ علی کریمی‌جهرمی.- قم: موسسه بوستان کتاب، ۲۴۸.۱۳۹۳ص.

حقیقت در پرتو ولایت/ مؤلف فرهاد ملا امینی.- تهران: پیام کتاب، ۱۳۹۰. ۱۰۲ص.

حکایت عطش (جرعه‌ای از زلال دعای ندبه) / عزیزالله حیدری. قم: کتاب جمکران، ۱۳۹۶. ۱۶۱ ص. چاپ قبلی: ویراستار رضا دیلمی. مسجد مقدس. جمکران، ۱۳۸۷.

در انتظار خورشید: شرح دعای ندبه/ مولف پری بیدکی. قم: سپهر اندیشه: نشاط،۱۳۸۴، ۱۳۸۵. ۱۶۴ص.

در فراق یار: دعای ندبه. [تهران]: هویزه، ۱۳۸۶. ۳۲ ص.

درس‌هایی از دعای ندبه/ تألیف عبدالحسین طالعی. تهران: نبأ، ۱۳۸۷. ۵۹ ص.

دریافتی از دعای ندبه/ سید مهدی شجاعی. تهران: روزنامه همشهری: سازمان تبلیغات اسلامی،۱۳۸۶. ۳۲ ص.

دعا گامی به سوی ظهور: دعای ندبه/ علی‌اکبر ورمزیاری.- قم: میراث ماندگار، ۱۳۹۶. ۴۸ ص.

دعاءالندبه و توثیقه من‌الکتاب والسنه / التالیف والتحقیق موسسه‌الامام‌الهادی. - قم: موسسه

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

پیام امام هادی علیه‌السلام، ۱۴۳۴ ق.= ۱۳۹۲. ۸،۵،۶۷۵ ص.: جدول. چاپ سوم.

دعاءالندبه/ مؤلف هیئه دعاءالندبه فی‌النجف‌الاشرف - کوفه. قم: باقیات، ۱۳۹۸. ۴۱ ص.

دعای ندبه "ندبهٔ انتظار" / ترجمه و تدوین فرشته مسجدی. تهران: اسلامی،۱۳۸۶. ۳۱ ص.

دعای ندبه با ترجمه مفهومی/ به کوشش مصطفی هاشمی‌طبا، منصوره فرید؛ [با حمایت مالی] مشاوران تمشکین راد.-تهران: دستان،۱۳۸۹. ۵۹ ص.

دعای ندبه به خط بریل/ تهیه شده توسط ماهنامه بشری و جمع کثیری از نیکوکاران؛ برگرداننده به خط بریل نسرین اطیابی.- تهران: ماهنامه بشری ، ۱۳۸۴. ۱۸ ص.

دعای ندبه و پاسخ به شبهات وهابیت/ علی‌عبدالکریم الخالدی. قم: سلوک جوان، ۱۳۸۷. ۱۴۴ ص.

دعای ندبه: بر اساس قدیم‌ترین نسخه‌ها/ تحقیق، تصحیح و ترجمه باقر قربانی زرین. تهران: آفاق، ۱۳۸۸.

دعای ندبه: برنامه اعتقادی - عملی منتظران نگرش و طرح نوینی از برگردان دعای پرشور ندبه/ مقدمه و ترجمه محمدحسین رحیمیان. قم: دلیل ما، ۱۳۸۳. چاپ دوم: پاییز۱۳۸۷.

دعای ندبه: روزنه‌ای به آفتاب/ مقدمه و ترجمه حسن افتخارزاده سبزواری.تهران: موسسه نبأ، ۱۳۷۹. ۵۴ ص. (چاپ سوم۱۳۸۵)

زمزمه منتظران: دعای ندبه و زیارت عاشورا قم: فرهنگ اهل بیت علیهم‌السلام، ۱۳۸۷. ۳۲ ص.

زمزمه وصال: بررسی سند دعای ندبه/ تهیه و تنظیم بنیاد بین‌المللی دعا. قم:

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

موسسه فرهنگی انتشاراتی نقش، ۱۳۸۸. ۶۴ ص.

سخن دوست (قطعه‌های ادبی) /جمعی از نویسندگان. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۸۶. ۷۴ ص. تهران: نشر فرزام، ۱۳۷۸. [۶۷] ص.

سوگنامه انتظار: (دعای ندبه)/ ترجمه مجید مسعودی. قم: دلیل ما، ۱۳۸۷. ۷۲ ص. (یک قدم تا خورشید؛ ۵.)

شرح دعای ندبه: کشف‌العقده فی شرح دعاءالندبه/ تالیف محیی‌الدین‌علوی طالقانی؛ مصحح علی‌اکبر غفاری.[ویراست ۲] تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل، ۱۳۸۸. ۳۸۸ ص. این کتاب قبلا تحت عنوان "کشف العقده: شرح دعای ندبه" به‌وسیله نشر صدوق در سال ۱۳۷۰ منتشر گردیده است.

شرح دعای ندبه از کتاب و سنت/ بقلم علی‌اکبر واعظ موسوی محب‌الاسلام؛ بخط عباس شریعت خراسانی. تهران: [بی‌نا]، ۱۳۵۲. ۱۰۶ص.

شرح دعای ندبه/ مصطفی موسوی‌خرم‌آبادی. قم: همای غدیر، ۱۳۸۹. ۲ج.

شرح دعای ندبه. سید جلال الدین محدث ارموی. یا: کشف‌الکربه فی شرح دعاءالندبه؛ به‌کوشش رضا استادی، محسن احمدی‌تهرانی.- قم: کتابخانه تخصصی علوم حدیث، ۱۳۹۴. ۳ ج. این کتاب که حاصل شصت سال کار علمی پیگیر نویسندهٔ محقق است، سالها پس از رحلت ایشان چاپ شده است.[۱]

شرح فراق: شرحی نو بر دعای ندبه/ علی‌اصغر همتیان؛ با مقدمه محمدجعفر امامی - تهران: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود: مرکز تخصصی مهدویت، ۱۳۸۷. ۲۸۰ ص.

۱. برای آشنایی بیشتر با آن رجوع شود به مقالهٔ زیر: طالعی عبدالحسین. نگاهی به کتاب شرح دعای ندبه. فصلنامه نقد کتاب میراث. ۱۳۹۴؛ (۵) :۵۹-۶۸

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

شرح فراق: منظومه دعای ندبه/ سروده سیدضیاءالدین امامی‌فر (سید آقامیری دزفولی). قم: رسول اعظم (ص)، ۱۳۹۴. ۸۰ ص.

شرح قرآنی دعای ندبه/ محسن قرائتی؛ به کوشش حسن ملایی. قم: بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (عج)، ۱۳۹۵. ۲۰۰ ص.

شرح مختصری از دعای ندبه/ مؤلف مرتضی میرجعفری. تبریز: گلزار، ۱۳۹۳. ۷۷ ص.

شرح منظوم دعای ندبه/ عبدالسلام تربتی؛ به کوشش حسین درگاهی. تهران: رایزن، ۱۳۷۸. ۵۸ ص.

شرح و ترجمه فارسی دعای ندبه/ به کوشش پیمان زاهدی. مشهد: سیمرغ خراسان، ۱۳۸۹. ۴۸ ص.

شرحی بر دعای روح‌بخش ندبه/ راستگردانی، فاطمه، حمایت، (۲۰اسفند ۱۳۸۳)

شرحی بر دعای ندبه/ تألیف محیی‌الدین العلوی الطالقانی؛ مصحح علی‌اکبر غفاری. تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل، ۱۳۸۱. ۳۶۰ص. این کتاب قبلا تحت عنوان "کشف العقده: شرح دعای ندبه" به‌وسیله نشر صدوق در سال ۱۳۷۷ منتشر گردیده است

شفاءالامة در شرح دعای ندبه: به ضمیمه فرازهای از شرح زیارت عاشورا/ محمدجعفربن‌زین‌العابدین (حاج شیخ آقاشافعی).- قم: مجمع‌الذخائرالاسلامیه، ۱۳۹۳. ۱۵۳ ص: نمونه

شفاءالغله فی شرح دعاءالندبه/ سیدمحمدکاظم الموسوی آل‌طیب. - تهران: دلیل ما،۱۴۴۱ق.= ۱۳۹۸. ۳۹۲ص.

شکوای سبز (۱)دریافت‌هایی از سه مناجات ندبه، شعبانیه، عرفه/ مهدی شجاعی. تهران: کتاب نیستان، ۱۳۸۶. (۱۲۸ص). کتاب حاضر در سال‌های قبل توسط

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

انتشارات "کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان" به چاپ رسیده است.

صبح امید: دعای ندبه و دعای توسل: وجه تسمیه، شرح مفاهیم، سند و زمان دعا پیرامون مهدی موعود و دعای ندبه، اجمالی از.../ باهتمام محمد رضا جعفری‌نیا. قم: احقاف: نسیم کوثر، ۱۳۸۸. ۳۲ ص. چاپ مکرر.

ظهور منجی از دیدگاه قران حکیم: به همراه دعای پر فیض ندبه و ترجمه انگلیسی دعا/ به کوشش سیدمحمود کاظمی.-تهران: سیدمحمود کاظمی،۱۳۹۷. ۱۶۰ص.

عهدنامه حضرت ولی عصر علیه‌السلام. اصفهان: کانون پژوهش، ۱۳۸۰. ۶۷ ص.

فروغ ولایت در دعای ندبه/ صافی‌گلپایگانی. قم: دفتر تنظیم و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی حاج شیخ لطف‌الله صافی گلپایگانی، ۱۳۹۲. ۱۸۴ص. سلسله مباحث امامت و مهدویت؛ ۲. کتاب حاضر در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است. با عنوان بررسیهای علمی پیرامون دعاء ندبه نیز منتشر شده است.

قبیله رحمت (تاریخ فرهنگی رنگ خدا و دعای شریف ندبه) / شرح اسماعیل شفیعی‌سروستانی. تهران: انتشارات موعود عصر (عج)، ۱۳۹۵. ۱۵۹ ص. مجموعه کتاب حریم یار؛ ۵.

کشف العقده: شرح دعای ندبه/ تألیف محیی‌الدین العلوی الطالقانی؛ تحقیق علاآالدین علوی [تهران]: صدوق، ۱۳۷۰. ۳۶۰ص.

گریزهای مناجات: شامل ۷۸ گریز مناجاتی از دعای توسل، کمیل، دعای ندبه/ تهیه‌کننده روح الله ولی ابرقویی. قم: مشهور، ۱۳۹۰. ۲۴۰ص.

منتخب‌النخبه فی شرح دعاءالندبه: شرح قسمت اعظم دعای ندبه/تألیف جمال‌الدین صهری؛ به اهتمام امید حسنی. شرح فارسی، به همراه متن عربی دعا.- اصفهان: مهر قائم، ۱۳۸۶. ۱۸۴،۱۶ ص. ادعیه و زیارات؛ ۱۴.

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

منظومه دعای ندبه/ شاعر سید نورالله شنایی‌دیباجی. تهران: سید نورالله شنائی دیباجی، ۱۳۹۵. ۶۵ ص.

منظومی از دعای ندبه همراه با ترجمه فارسی و اشعار/ اشعار جواد کهتری.- تهران: جواد کهتری، ۶۴.۱۳۹۰ ص.

میراث محدث ارموی (آثاری چند درباره دعای ندبه)/ به اهتمام [و تحقیق] سید جعفر اشکوری؛ قم: موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، سازمان چاپ و نشر، ۱۳۸۵. ۳۸۴ ص. شامل سه رساله در شرح دعای ندبه.

نجوای جمعه: (دعای ندبه منظوم): در قالب چهارپاره پیوسته.../ سیدمهدی صدرالحافظی.- تهران: انتشارات منیر، ۱۳۹۷. ۱۰۷ص.

نحو احیاء مجالس: دعاء الندبه/ اعداد عبدالعظیم المهتدی البحرانی.- قم:موسسه عاشوراء؛ موسسه الامام محمد الجواد علیه‌السلام، ۱۴۲۵ق = ۲۰۰۴م = ۱۳۸۳. ۱۰۴ ص.

ندبه در فراق امام زمان علیه‌السلام: گذری کوتاه بر ندبه‌های غریبانه.../ تدوین مسجد صاحب الامر عجل‌الله تعالی فرجه‌الشریف.- تهران: موسسه فرهنگی انتشاراتی آمه، ۱۳۷۹. ۸۰ ص.

ندبه را بدان و بخوان به همراه شرح مختصر فرازهای منتخب/ حمید بصیرت‌پور. اصفهان: یاقوت سپاهان، ۱۳۹۵. ۹۶ ص.

ندبه و نشاط: شرحی بر دعای ندبه / احمد زمردیان. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۱. ۷۸۹ ص. چاپ چهارم :۱۳۹۴.

نسیم دعا: دعای ندبه همرا با تفسیر منظوم/ محمدصادق محقق.- اهواز: خوزان، ۱۳۹۸. ۷۵ ص.

نشانه‌های ظهور در کلمات پیشوایان معصوم علیهم‌السلام بانضمام دعای ندبه با ترجمه جدید/ تهیه و تدوین علی میرشفیعی‌خوانساری.- تهران: اشرفی، ۱۳۸۷. ۷۲ص.

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]

[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

نقش تربیتی دعای ندبه در زندگی منتظران/ مؤلف طیبه مدیحی.- تهران: سبزرایان‌گستر، ۱۳۹۶. ۱۰۰ ص.

نوید بامداد پیروزی: فشرده‌ای از حقایق عقاید و روشی ساده در ابطال آراء فاسده/ نوشته مصطفی موسوی.- تهران: کتابخانه صدر، ۱۳۴۷. ۵۲۲ ص.

وظایف الشیعه: شرح دعای ندبه/ تألیف عباسعلی ادیب [تهران]: جلوه، ۱۴۱۶ق. = ۱۳۷۴. ۲۴۸ص.

هرگز فراموش نمی‌شوی!: زمزمه منتظران امام زمان(عج)/ مهدی خدامیان آرانی. قم: بهار دل‌ها، ۱۳۹۶. ۱۷۸ص.

ج. مقالات:

با دعای ندبه در پگاه جمعه/ مهدی‌پور، علی‌اکبر، نشریه موعود، ش ۱۶، (مهر، آبان ۱۳۷۸): ص ۲۸-۳۲، ۸۸ - ۸۹.

نگاهی کوتاه به ادعیه و زیارات مربوط به حضرت مهدی علیه‌السلام/ سلیمیان، خدامراد.، نشریه مبلغان، ش ۵۵، (تیر ۱۳۸۳): ۴۳ص.

تفسیر ادبی دعای ندبه/ مصطفی آبیار. نشریه موعود، ش ۱۱۶، مهر ۱۳۸۹:ص ۳۰ -۳۱، ۶۴.

۳. اشاراتی به اعتبار دعای ندبه

در نگاهی کلی باید گفت: محتوا و عبارات دعای ندبه آنچنان منطبق با مضامین قرآنی و روایی است که در برخی از عبارات این دعا عین عبارات آیات قرآن و یا عین کلمات معصومین علیهم‌السلام آمده است. گاهی به عین عبارت استناد شده، گاهی به مفهوم و محتوا. و گاهی به برخی از کلمات مشترک و هم خانواده استناد شده است. نمونه این جدول استنادی را غلامحسین تاجری‌نسب در چند مقاله زیر نشان داده است: «مهدویت در قرآن: آیات مشترک (سفینه، شماره۱۰، بهار۱۳۸۵، ص۹۳-۱۲۵)

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

مهدویت در قرآن: آیات متّبع (سفینه، شماره۱۱، تابستان ۱۳۸۵، ص۴۷-۷۵)

مهدویت در قرآن: آیات مختص (سفینه، شماره ۱۲، پاییز ۱۳۸۵، ص۳۷-۷۵)

عباس نوری در کتاب «مستندات قرآنی زیارت جامعه کبیره» نیز جدول و نمایه آیات در زیارت جامعه کبیره را بر اساس چهار بخش تنظیم کرده است: ۱. تفسیر ظاهر آیات ۲. تأویل باطن آیات ۳. تعیین مصداق آیات ۴. تمثل و استشهاد به آیات.

استاد عبدالحسین طالعی به نقل از محقق فقید مرحوم علی اکبر غفاری در مورد اعتبار دعای ندبه بیان می دارد: اگر سند دعای ندبه به معصوم برسد فبها؛ و اگر به معصوم نرسد حدأقل این است که توسط عالم دینی انشا شده باشد و اگر انشا عالم دینی باشد چند نکته قابل توجه دارد:

۱. انشای دعا از نظر شرعی مشکلی ندارد همچنان که ابن طاووس در مهج الدعوات چنین کرده و بخش‌هایی با عنوان «دعاءٌ أنشاتُهُ لِنَفسی» دارد.

۲. در این فرض، دعا توسط یک عالم قرن ۴ یا ۵ قمری انشا شده و به شیعیان داده شده تا به جای اینکه در نماز جمعه خطبای بنی‌عباس شستشوی مغزی بشوند، حداقل گرد هم جمع شده و این دعا را با مضامین و محتواهای اعتقادی بخوانند.

۳. چون در همه این دعا هیچ مطلبی خلاف عقاید حقه پیدا نمی‌شود، لذا (در این فرض) خیلی عالمانه و دقیق توسط عالم دینی انشا شده است.

با این همه گروهی از دانشمندان درد آشنا و نویسندگان متعهد، به دفاع از حریم دعای ندبه پرداخته و در پاسخ به اشکال‌ها و اعتراض‌های بی‌اساس، پیرامون این دعای با صلابت، آثار ارزشمند را به تحریر در آورده‌اند که عناوین برخی از آن‌ها را می‌آوریم:

- انوار الولایه (آیت اله صافی گلپایگانی)

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

- به عشق مهدی (محمد شائق قمی)
- ترجمهٔ دعای ندبه (مولی رفیع گیلانی)
- ترجمه وسیله القربه (علی بن علیرضا خویی)
- جمال حضور در آیینه غیبت (سید حسین خادمیان)
- درس‌هایی از ولایت (شیخ محمد باقر صدیقین)
- دعای ندبه براساس قدیمی‌ترین نسخه‌ها (دکتر باقر قربانی زرّین)
- سخنان نخبه (علی عطایی اصفهانی)
- شرح دعای ندبه (محمد باقر شریعت پناه)
- شفاء للامه (محمد جعفر شاملی)
- فروغ ولایت و دعای ندبه (آیت الله لطف اله صافی گلپایگانی)
- کشف الکربه فی شرح دعاء الندبه (سید جلال الدین محدث ارموی)
- مدارک دعای شریف ندبه (جعفر صبوری قمی)
- معالم القربه فی شرح دعاء الندبه (سید جمال الدین محدث ارموی)
- النخبه فی شرح دعاء الندبه (سید محمود مرعشی)
- ندبه و نشاط (احمد زمردیان)
- نوید بامداد پیروزی (سید مصطفلی طباطبایی)
- وظایف الشیعه (شیخ عباس علی ادیب اصفهانی)
- هدیه مهدویه (صالحی کرمانی)

۴. جدول استناد به آیات قرآن در دعای ندبه

مؤسسه امام هادی علیه‌السلام در قم در کتاب توثیق دعاء الندبة ارتباط بین آیات قرآن و روایات را با متن دعای ندبه نشان داده است. از جمله انگیزه‌های این مؤسسه برای تألیف این کتاب آن است که برخی آن را بی‌سند پنداشته‌اند. در حالی‌که بعید است

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

شخصیت‌های بزرگ و نخبگان حدیث شناس، دعای غیرمعتبری را در کتاب‌های خود بیاورند و خواندن آن را مستحب قلمداد کنند و به دیگران معرفی نمایند. چنین کتابی در میان کتابهای مربوط به دعای ندبه بی‌نظیر یا کم نظیر است. اینک بر اساس کتاب یاد شده جدولی تنظیم شده که در پی می‌آید.

ردیف	متن دعای ندبه	سوره	آیه	متن آیه	توضیحات
۱	وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ نَبِيِّهِ وَ آلِهِ	احزاب	۵۶	يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلِيماً	
۲	إِذِ اخْتَرْتَ لَهُمْ جَزِيلَ مَا عِنْدَكَ مِنَ النَّعِيمِ الْمُقِيمِ الَّذِي لاَ زَوَالَ لَهُ وَ لاَ اضْمِحْلاَلَ	التوبه	۲۱و۲۲	يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَ رِضْوَانٍ وَ جَنَّاتٍ..... إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ (۲۲)	
۳		المطففين	۲۸-۱۸	عَيناً يَشرَبُ بِهَا المقَرَّبُونَ	
٤	وَ أَهْبَطْتَ عَلَيْهِمْ مَلاَئِكَتَكَ	قدر	٤	تنزل الملائکه و الروح فیها..	
٥	وَ بَعْضٌ حَمَلْتَهُ فِي فُلْكِكَ وَ نَجَّيْتَهُ وَ (مَعَ) مَنْ آمَنَ مَعَهُ مِنَ الْهُلَكَةِ بِرَحْمَتِكَ	الاعراف	۶۴	فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ وَ الَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ...	
٦		الشعرا	۱۱۹	فَأَنْجَيْنَاهُ وَ مَنْ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ (۱۱۹)	

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

۷	وَ بَعْضٌ اتَّخَذْتَهُ لِنَفْسِكَ خَلِيلاً	النساء	۱۲۵	وَ اتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلاً	
۸	وَ بَعْضٌ كَلَّمْتَهُ مِنْ شَجَرَةٍ تَكْلِيماً	القصص	۳۰	فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ... مِنَ الشَّجَرَةِ...	
۹		طه	۳۱-۲۹	وَ اجْعَلْ لِي وَزِيراً مِنْ أَهْلِي (۲۹)	
۱۰				هَارُونَ أَخِي (۳۰) اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي (۳۱)	
۱۱		آل عمران	۵۹	إِنَّ مَثَلَ عِيسَى عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ	
۱۲	وَ آتَيْنَهُ الْبَيِّنَاتِ وَ أَيَّدْتَهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ	بقره	۸۷ و ۲۵۳	آتينا عيس بن مريم البينات و ايدناه بروح القدس	
۱۳		الشورى	۱۳	شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ...	
۱٤		النساء	۱۶۵	... لِئَلاَّ يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ	
۱۵	وَ صَفْوَةَ مَنِ اصْطَفَيْتَهُ	فاطر	۳۲	ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا...	
۱٦	وَ بَعَثْتَهُ إِلَى الثَّقَلَيْنِ مِنْ عِبَادِكَ	الفرقان	۱	للعالمين نذيرا	

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

۱۷		الاحزاب	۲۶	... قَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ	
۱۸		آل عمران	۱۲۴	... يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلاَثَةِ آلاَفٍ مِنَ الْمَلاَئِكَةِ مُنْزَلِينَ	
۱۹		التوبه ۳۳/الصف۹ / الفتح ۲۸		هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ	
۲۰		النور	۵۵	وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ... يَعْبُدُونَنِي لاَ يُشْرِكُونَ بِي شَيْئاً...	
۲۱	وَ ذَلِكَ بَعْدَ أَنْ بَوَّأْتَهُ مُبَوَّأَ صِدْقٍ مِنْ أَهْلِهِ	الحج	۲۶	وَ إِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَاهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ...	
۲۲	وَ قُلْتَ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً	الاحزاب	۳۳	إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً	
۲۳	وَ قُلْتَ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ	سبأ	۴۷	مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ	
۲۴	إِذْ كَانَ هُوَ الْمُنْذِرَ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ	رعد	۷	إِنَّمَآ أَنتَ مُنذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْم هَاد	
۲۵	وَ حَبْلَ اللَّهِ الْمَتِينَ	آل عمران	۱۰۳	وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعاً وَ لاَ تَفَرَّقُوا...	

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

٢٦	وَ لاَ بِسَابِقَةٍ فِي دِينٍ	الواقعه	١٠و١١	وَ السَّابِقُونَ السَّابِقُونَ (١٠) أُولٰئِکَ الْمُقَرَّبُونَ (١١)	
٢٧	إِلاَّ الْقَلِيلَ مِمَّنْ وَفَى لِرِعَايَةِ الْحَقِّ فِيهِمْ	الرعد	٢٩	الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَ حُسْنُ مَآبٍ	
٢٨	وَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولاً	الاسراء	١٠٨	وَ يَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولاً	
٢٩	صَالِحٌ بَعْدَ صَالِحٍ	النساء	٦٩	مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ	
٣٠	وَ صَادِقٌ بَعْدَ صَادِقٍ	التوبه	١١٩	كُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ	
٣١		الفرقان	٢٧	يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلاً	
٣٢	أَيْنَ الشُّمُوسُ الطَّالِعَةُ	الشمس	١	و الشمس و ضحاها	
٣٣	أَيْنَ الْأَنْجُمُ الزَّاهِرَةُ	النحل	١٦	وَ عَلاَمَاتٍ وَ بِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ	
٣٤	أَيْنَ الْمُعَدُّ لِقَطْعِ دَابِرِ الظَّلَمَةِ	انعام	٤٥	فقطع دابر القوم الذين ظلموا	
٣٥	أَيْنَ الْمُتَخَيَّرُ (الْمُتَّخَذُ) لِإِعَادَةِ الْمِلَّةِ وَ الشَّرِيعَةِ	آل عمران	٨٣	أَ فَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ	

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

٣٦	أَيْنَ حَاصِدُ فُرُوعِ الْغَيِّ وَ الشِّقَاقِ	الانبياء	١٥-١٢	فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا.... فَمَا زَالَتْ تِلْکَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيداً خَامِدِينَ	
٣٧				(١٥)	
٣٨	أَيْنَ بَابُ اللَّهِ الَّذِي مِنْهُ يُؤْتَى	بقره	١٨٩	و أتوا البيوت من أبوابها	
٣٩		البقره	١١٥	فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ	
٤٠		السجده	٢٩	قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لاَ يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ	
٤١		الاسراء	٣٣	وَ مَنْ قُتِلَ مَظْلُوماً فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَاناً	
٤٢	أَيْنَ الْمُضْطَرُّ الَّذِي يُجَابُ إِذَا دَعَا	النمل	٦٢	أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَ يَكْشِفُ السُّوءَ	
٤٣	يَا ابْنَ الْأَنْجُمِ الزَّاهِرَةِ	النحل	١٦	و علامات و بالنجم هم يهتدون	
٤٤	يَا ابْنَ السُّنَنِ الْمَشْهُورَةِ	الانشقاق	١٩	بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ	
٤٥	يَا ابْنَ الدَّلاَئِلِ الْمَشْهُودَةِ	البروج	٣	وَ شَاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ	
٤٦	يَا ابْنَ النَّبَإِ الْعَظِيمِ	النبأ	٣-١	... عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيمِ	
٤٧	يَا ابْنَ الْآيَاتِ وَ الْبَيِّنَاتِ	البيّنة	١	حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ	

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

٤٨		الانعام	١٥٨	يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ	
٤٩	يَا ابْنَ الْحُجَجِ الْبَالِغَاتِ	الانعام	١٤٩	قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ	
٥٠		التكاثر	٨	ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ	
٥١	يَا ابْنَ طه وَ الْمُحْكَمَاتِ	آل عمران	٧	مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَ أُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ	ص٣٢٦
٥٢	يَا ابْنَ الطُّورِ وَ الْعَادِيَاتِ	طور عاديات	١ ١	والطور والعاديات ضبحا	
٥٣	بِنَفْسِي أَنْتَ مِنْ أَثِيلِ مَجْدٍ لاَ يُجَارَى (يُحَاذَى)				
٥٤	وَ أَذَقْتَ أَعْدَاءَكَ هَوَاناً وَ عِقَاباً	التوبه	٣٣	لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ	
٥٥	وَ نَحْنُ نَقُولُ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ	الزمر	٧٥	وَ قِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ	
٥٦	اللَّهُمَّ أَنْتَ كَشَّافُ الْكُرَبِ وَ الْبَلْوَى	الانعام يونس	١٧ ١٠٧	وَ إِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلاَ كَاشِفَ لَهُ إِلاَّ هُوَ	
٥٧	يَا مَنْ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى	طه	٥	الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى	
٥٨		النجم	٤٢	وَ أَنَّ إِلَى رَبِّكَ الْمُنْتَهَى	
٥٩	وَ زِدْنَا بِذَلِكَ يَا رَبِّ إِكْرَاماً	الاحزاب	٤٣	هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَ مَلاَئِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ	
٦٠	وَ أَتْمِمْ نِعْمَتَكَ بِتَقْدِيمِكَ إِيَّاهُ أَمَامَنَا	المائده	٣	وَ أَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي	

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]

٦١	وَ مُرَافَقَةَ الشُّهَدَاءِ مِنْ خُلَصَائِكَ	النساء	٦٩	فَأُولٰئِکَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَ الصِّدِّيقِينَ وَ الشُّهَدَاءِ وَ الصَّالِحِينَ	
٦٢	وَ عَلَى مَنِ اصْطَفَيْتَ مِنْ آبَائِهِ الْبَرَرَةِ	عبس	١٦	كِرَامٍ بَرَرَةٍ (١٦)	
٦٣	وَ أَذْلِلْ بِهِ أَعْدَاءَكَ	الشعراء	۴	فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ	
٦٤	وَ امْنُنْ عَلَيْنَا بِرِضَاهُ	الزخرف	٥٥	فَلَمَّا آسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ	
٦٥	يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ	يوسف	۶۴	و هو ارحم الراحمين	

[Downloaded from mail.safinahmagazine.ir on 2026-11-18]
[DOR: 20.1001.1.17350689.1398.17.65.5.6]